

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, Правен факултет, Центар за правно политички
истражувања, Штип, Македонија

ТРЕТА МЕЃУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА

ОПШТЕСТВЕНИТЕ ПРОМЕНИ ВО ГЛОБАЛНИОТ СВЕТ

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ

Штип, 2016

Печати / Print 2- ri Avgust- Shtip

Графичка подготовка – Центар за Правно- политички истражувања

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

316.42(100)(062)

МЕЃУНАРОДНА научна конференција Општествените промени во глобалниот свет (3 ; 2016 ; Штип)

Општествените промени во глобалниот свет = Social change in the global world = Социальные изменения в глобальном мире : сборник на трудови = proceedings = сборник материалов / Трета меѓународна научна конференција = Third international scientific conference = Третья международная научная конференция. - Штип : Универзитет Гоце Делчев = Shtip = Goce Delcev University = Штип = Универзитет Гоце Делчева, 2016. - 1052 стр. : табели ; 25 см

Трудови на мак., англ. и рус. јазик. - Фусноти кон текстот. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-353-9

I. International scientific conference Social change in the global world (3 ; 2016 ; Shtip) види Меѓународна научна конференција Општествените промени во глобалниот свет (3 ; 2016 ; Штип). - II. Международная научная конференция (3 ; 2016 ; Штип) види Меѓународна научна конференција Општествените промени во глобалниот свет (3 ; 2016 ; Штип)

а) Општествени промени - Свет - Собири

COBISS.MK-ID 102150666

Goce Delcev University in Shtip, Faculty of Law, Center for Legal and Political Research,
Shtip, Macedonia

THIRD INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

PROCEEDINGS

Shtip, 2016

Университет им. Гоце Делчева, Юридический факультет, Центр правовых и политических исследований (Штип, Македония)

ТРЕТАЯ МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ

СОЦИАЛЬНЫЕ ИЗМЕНЕНИЯ В ГЛОБАЛЬНОМ МИРЕ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

Штип, 2016

Организациски комитет / Organizational Committee/ Организационный комитет конференции

Strashko Stojanovski PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, strasko.stojanovski@ugd.edu.mk
Jovan Ananiev PhD, Faculty of Law, University “Goce Delcev”- Shtip, Macedonia, jovan.ananiev@ugd.edu.mk
Kristina Misheva PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, kristina.miseva@ugd.edu.mk
Marija Ampovska PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, marija.radevska@ugd.edu.mk

Програмски комитет / Program Committee / Программный комитет конференции

Adoyi Onoja PhD, Nassarawa State University, Keffi, Nigeria, onojaa@yahoo.com
Afet Mamuti PhD, Faculty of Law, State University of Tetovo, Macedonia, afet.mamuti@unite.edu.mk
Agim Nuhiu PhD, Faculty of Law, State University of Tetovo, Macedonia, agim.nuhiu@unite.edu.mk
Agor Sarkisyan PhD, University of Svishtov, Bulgaria, agop@uni-svishtov.bg
Alenka Verbole PhD, currently- OSCE Mission in Tirana, University of Ljubljana, Slovenia, alenka.verbole@osce.org
Altin Shegani PhD, Faculty of Law, University of Tirana, Albania, altin_shegani@yahoo.com
Ana Nikodinovska Krstevska PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, ana.nikodinovska@ugd.edu.mk
Anastasia Bermúdez Torres PhD, Faculty of Law, Political Science and Criminology, University of Liege, Belgium, abermudez@ulg.ac.be
Andon Majhoshev PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, andon.majhosev@ugd.edu.mk
Bekim Beliqi PhD, University of Prishtina, Department of Political Science, Kosovo, bekim.baliqi@gmail.com
Belul Beqaj PhD, University of Business and Technology, Department of Political Science, Prishtina, Kosovo, belul.beqaj@gmail.com
Borka Tushevska PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, borka.tusevska@ugd.edu.mk
Elena Ivanovna Nosreva PhD, Faculty of Law, Voronezh State University, Russia, elena@nosyreva.vrn.ru
Gabriela Belova PhD, Faculty of Law, University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad, Bulgaria, gbelova@hotmail.com
Gemma Andreone PhD, Institute for International Legal Studies of the Italian National Research Council (ISGI - CNR), Italy, gemma.andreone@gmail.com

Haluk Aydin PhD, Faculty of Arts and Sciences, Balikesir University, Balikesir, Turkey, aydinhaluk@hotmail.com

Igor Kambovski PhD, Faculty of Law, Goce Delchev University in Shtip, Macedonia, igor.kambovski@ugd.edu.mk

Ivana Bajakić PhD, Department of Economic Sciences, Faculty of Law, Zagreb, Croatia, ivana.bajakic@pravo.hr

Kristina Misheva PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, kristina.miseva@ugd.edu.mk

Kristine Whitable PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, kristine.whitable@ugd.edu.mk

Jadranka Denkova PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, jadranka.denkova@ugd.edu.mk

James C. Helfrich PhD, Global Scholars, Liberty University, Colorado, USA, jchelfrich@aol.com

Jovan Ananiev PhD, Faculty of Law, University “Goce Delcev”- Shtip, Macedonia, jovan.ananiev@ugd.edu.mk

Jusuf Zejneli PhD, Faculty of Law, State University of Tetovo, Macedonia, jusuf.zejneli@unite.edu.mk

Maciej Czerwinski PhD, Institute of Slavic Philology, Jagiellonian University, Krakow, Poland, maciej.czerwinski@uj.edu.pl

Marieta Olaru PhD, Doctoral School in Business Administration, Research Center for Business Administration, Department of Business, Consumer Sciences and Quality Management, The Bucharest University of Economic Studies, Romania, olaru.marieta@gmail.com

Marija Ignjatovic PhD, Faculty of Law, University of Nis, Serbia, marija@prafak.prafak.ni.ac.rs

Marina Valentinovna Sencova (Karaseva) PhD, Faculty of Law, Voronezh State University, Russia, smv@law.vsu.ru

Mato Brautović PhD, University of Dubrovnik, Croatia, mbraut@unidu.hr

Migena Leskoviku PhD, Law Faculty, European University of Tirana, Albania, migena.leskoviku@gmail.com

Natalia Vladimirovna Butusova PhD, Faculty of Law, Voronezh State University, Russia, butusova@law.vsu.ru

Naser Ademi PhD, Faculty of Law, State University of Tetovo, Macedonia , dr.naserademi@gmail.com

Nives Mazur Kumrić PhD, Faculty of Law, Political Science and Criminology, University of Liège, Belgium, nives.mazurkumric@ulg.ac.be

Olga Koshevaliska PhD, University “Goce Delcev”- Shtip, Faculty of Law, Macedonia, olga.kosevaliska@ugd.edu.mk

Patrick Wautelet PhD, Faculty of Law, Political Science and Criminology, University of Liege, Belgium, patrick.wautelet@ulg.ac.be

Recai Aydin PhD, Associate Professor, Vice Rector of International University of Sarajevo, Bosnia and Herzegovina, raydin77027@yahoo.com

Ruzica Simic Banovic, PhD in Economics, Senior Assistant - Lecturer, Faculty of Law, University of Zagreb, Croatia, ruzica.simic@pravo.hr

Senada Sabic Selo PhD, Institute for International Relations, Zagreb, Croatia,
senada@irmo.hr

Silviu G. Totelecan PhD, Cluj-Napoca Branch of Romanian Academy, Socio-Human
Research Department of "G. Baritiu" History Institute, Romania,
silviu.totelecan@g.ail.com

Slavejko Sasajkovski PhD, Institute for Sociological, Political and Legal Research,
University "St. Cyril and Methodius", Skopje, Macedonia,
bilbilef@isppi.ukim.edu.mk

Strahinja Miljkovića PhD, Faculty of Law, Mitrovica, strahinja.miljkovic@pr.ac.rs

Strashko Stojanovski PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip,
Macedonia, strasko.stojanovski@ugd.edu.mk

Suzana Dzamtoska Zdravkovska PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in
Shtip, Macedonia, suzana.dzamtoska@ugd.edu.mk

Tamara Perisin, MJur (Oxon) PhD, Department of European Public Law - Jean
Monnet, University of Zagreb - Faculty of Law, Croatia,
tamara.perisin@pravo.hr

Tatjana Petrovna Suspiciņa PhD, Moscow Law Academy, Moscow, Russia

Tunjica Petrašević PhD, Faculty of Law, University of Osijek, Croatia,
tpetrase@pravos.hr

Yuriy Nikolaevich Starilov PhD, Faculty of Law, Voronezh State University, Russia,
juristar@vmail.ru

Wouter Van Dooren PhD, Public Administration and Management, University of
Antwerp, Belgium, wouter.vandooren@uantwerpen.be

Zoran Tomic PhD, University of Mostar, Bosnia and Herzegovina, zoran.tomic@sve-mo.ba

Содержина / Table of Contents

LAW	17
THE SPECIFICS OF THE PRIVATE PLACEMENT OF SECURITIES IN THE MACEDONIAN SECURITIES LAW	
Marko Andonov, Kristina Misheva	19
МОДЕРЕН - СОВРЕМЕН И УСПЕШЕН - ЕФИКАСЕН МЕНАДЖЕР	
Bojo Беловски	35
SOME SPECIFICS IN REGULATION OF CONTRACT ON ASSIGNMENT AND DIVISION OF PROPERTY INTER VIVOS IN SERBIAN AND MACEDONIAN LAW	
Novak Krstić	53
APPLICATION OF THE PRINCIPLE OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT TO THE INTERNATIONAL LAW OF FRESH WATER RESOURCES	
Mihajlo Vučić	79
THE INSTITUTION OF COMMON PROPERTY – FEATURES AND TYPES	
Emine Zendeli	97
ИДЕНТИФИКУВАЊЕ И ДЕФИНИРАЊЕ НА ПРОБЛЕМОТ НА СЕМЕЈНОТО НАСИЛСТВО	
Албана Метај-Стојанова	119
СТЕКНУВАЊЕ НА РОДИТЕЛСКОТО ПРАВО ПРЕКУ СУРОГАТ МАЈКА- ПОСЕБЕН ОСВРТ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА БИОМЕДИЦИСКО ПОТПОМОГНАТО ОПЛОДУВАЊЕ	
Арта Селмани-Бакиу	129
ОДГОВОРНОСТ ЗА НЕИСПРАВЕН ПРОИЗВОД ВО МАКЕДОНСКОТО ПРАВО	
Марија Амповска	153

ALTERNATIVE FORMS OF LIABILITY IN THE CONTEXT OF
APPEALS CHAMBER POWER - VIEW FROM THE ICTY

Sasa Knezevic, Goran Djordjevic 177

СРАВНИТЕЛНО-ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА О
ГРАЖДАНСТВЕ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ И БАЛКАНСКИХ
СТРАН

Вера Бабурина..... 193

THE PRESIDENTIAL RIGHT TO PARDON AS AN INSTITUTE OF
CRIMINAL LAW

Besa Arifi..... 213

CONFIDENTIALITY IN MEDIATION

Elizabeta Spiroska, Ivan Bimbilovski 235

КРИМИНОЛОШКИ АСПЕКТИ НА ПРОСТИТУЦИЈАТА: СО
ПОСЕБЕН ОСВРТ НА АНТИЧКАТА ПРАВНА УРЕДЕНОСТ

Елена Максимова, Димитар Апаснев 249

HATE SPEECH - EUROPEAN STANDARDS AND EUROPEAN COURT
OF HUMAN RIGHTS CASE LAW

Darko Dimovski, Ivan Ilie 271

INTERNATIONAL PUBLIC LAW IN THE JURISPRUDENCE OF THE
EUROPEAN COURT OF JUSTICE

Sanja Đorđević Aleksovski 287

КОНФИСКАЦИЈА НА ИМОТ И ИМОТНА КОРИСТ ВО СЛУЧАЈ НА
АБОЛИЦИЈА

Олга Кошевалиска, Елена Максимова..... 305

DA MIHI FACTO, DABO TIBI JUS

Марија Игњатовић 325

ARE KNOW-HOW AND INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS AN
INITIAL REASON FOR JOINING FRANCHISING NETWORK

Strahinja D. Miljković, Aleksandra Vasić, Goran Tišić 339

THE APPLICABILITY OF THE INSTITUTE OF ADMINISTRATIVE
SCIENCE IN THE MACEDONIAN LEGISLETION

Jadranka Denkova, Andrej Angelovski 353

THE MEANING OF DISSUASIVE, PROPORTIONATE AND
EFFECTIVE SANCTION IN DISCRIMINATION CASES

Zaneta Poposka 367

МЕЖДУНАРОДНЫЕ СТАНДАРТЫ ОТПРАВЛЕНИЯ УГОЛОВНОГО
ПРАВОСУДИЯ В ОТНОШЕНИИ НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ

А.А. Анисимов, В.Г. Просвирнин 383

ВЕШТАЧЕЊЕТО КАКО ДОКАЗНО СРЕДСТВО ВО КРИВИЧНАТА
ПОСТАПКА НА АНГЛИЈА И ВЕЛС

Никола Мицковски, Весна Трајановска 397

НЕЧЕСНИТЕ ДОГОВОРНИ КЛАУЗУЛИ ВО АВИОНСКИОТ ПРЕВОЗ
НА ПАТНИЦИ

Борка Тушевска..... 415

КОДЕКС ЗА ПРОФЕСИОНАЛНА ЕТИКА НА НОТАРИТЕ

Ебру Ибиш 443

LOCATIO CONDUCTIO ОД РИМСКОТО ПРАВО И НЕГОВИТЕ
СОВРЕМЕНИ „ПРАВНИ НАСЛЕДНИЦИ“(I)

Димитар Апасиев, Марија Амповска..... 463

ОСИГУРУВАЊЕ ОД ОДГОВОРНОСТ НА ЧЛЕНОВИТЕ НА
ОРГАНОТ НА УПРАВУВАЊЕ КАЈ АКЦИОНЕРСКИТЕ ДРУШТВА

Горан Коевски, Борка Тушевска, Дарко Спасевски 483

POLITICS..... 519

МОЌТА НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА НА ГЛОБАЛНАТА
МЕЃУНАРОДНА СЦЕНА

Милка Димитровска..... 521

ЗАКАНАТА НА ТЕРОРИЗМОТ ВРЗ БАЛКАНОТ: МЕТА НА
ТЕРОРИСТИТЕ ИЛИ ПОГОДНО ТЛО ЗА ШИРЕЊЕ НА НИВНАТА
ИДЕОЛОГИЈА

Ице Илијевски, Кире Бабаноски, Злате Димовски 545

ИЛЕГАЛНАТА МИГРАЦИЈА КАКО ПРАШАЊЕ ПО БЕЗБЕДНОСТА

Marina Andeva, Ivan Dodovski 561

THE NATINAL SECURITY SYSTEM OF MONTENEGRO

Xhemail Limani 577

MAKING GOVERNANCE OF GLOBAL FINANCE MORE ACCOUNTABLE: INSIGHTS FROM POLITICAL PHILOSOPHY AND ECONOMY

Marin Beroš, Marta Božina Beroš 593

POSITION OF THE WHISTLEBLOWERS IN THE UNITED NATIONS SYSTEM 10 YEARS AFTER SECRETARY-GENERAL'S BULLETIN ON PROTECTION AGAINST RETALIATION – HOW FAR HAVE WE COME?

Marko Novaković 609

ISIS, MIGRANT CRISIS AND TURKEY'S ROLE AS PROTECTOR OF THE SECURITY OF EU

Ivica Simonovski, Zeynep Ece Unsal 619

RELIGION, TERRORISM AND WORLD POLITICS

Elena Tilovska-Kechedji 641

THE RISE OF ISLAMIC STATE OF IRAQ AND SYRIA (ISIS)-THREAT FOR GLOBAL PEACE AND SECURITY

Kire Janev, Zlate Dimovski 651

ПОЛИТИЧКИОТ ПРОЦЕС НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА ВО УЛОГАТА НА ГЛОБАЛЕН АКТЕР И ПРОБЛЕМОТ СО ЗАПОСТАВУВАЊЕТО НА ЗЕМЈИТЕ ОД ИСТОЧЕН И ЦЕНТРАЛЕН БАЛКАН-БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА, КОСОВО, Р. МАКЕДОНИЈА, ЦРНА ГОРА И СРБИЈА

Мики Рунтев 661

О ГАРАНТИЈАХ ПРАВ МАКЕДОНСКОГО НАЦИОНАЛНОГО МЕНЬШИНСТВА В БОЛГАРИИ

Наталија Бугусова, Стойко Стойков 677

ДЕМОКРАТИЈАТА НИЗ ПРИЗМАТА НА ПОЛИТИКАТА ЗА ПРОШИРУВАЊЕ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА

Ана Никодиновска Крстевска, Наталија Шикова 697

НОВИ ФОРМИ НА ПОЛИТИЧКИ МАРКЕТИНГ СО ПОСЕБЕН
ОСВРТ НА СОЦИЈАЛНИТЕ МЕДИУМИ

Јован Анание, Игор Голубов..... 719

SOCIETY..... **741**

ПРОСТОРОТ И ВРЕМЕТО ВО УСЛОВИ НА ГЛОБАЛИЗАЦИЈА И
КРЕИРАЊЕ НА ИДЕНТИТЕТОТ

Драган Стефановски..... 743

HIDDEN POLITICAL, SOCIAL, ECONOMIC AND LITERARY
THEORIES THAT SUPPORT THE AMERICAN DREAM AND ITS
SURVIVAL

Safaa Rabeeakh 759

STIMULATION OF CRITICAL AND CREATIVE THINKING PROCESS
THROUGH PSYCHOLOGICAL WORKSHOPS AMONG
POSTGRADUATE STUDENTS

Eleonora Serafimovska, Marijana Markovikj 769

CULTURE AND LAW IN THE INTERCULTURAL COMMUNICATION
AND COOPERATION

Ranka Jeknić 791

SHAPING AND MODELING PERSONALITY IN PROCESS OF LONG
LASTING TRANSITION – CASE OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA

Marijana Markovikj, Eleonora Serafimovska 807

THE URBANIZED ALIENATION OF THE RELIGIOUS INDIVIDUAL —
THE INNOVATIVE CONCEPT OF SOCIOLOGY OF RELIGION

Karina Politkina, Tatyana Svetlichnaya 821

КОНСТИТУЦИОННЫЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ
ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА В РОССИИ И ГОСУДАРСТВАХ
ЕВРОПЫ

Инна Стародубцева..... 827

THE PERSPECTIVE OF DECENT WORK IN CONDITIONS OF
GLOBALIZATION

Slobodanka Kovačević-Perić..... 837

РАЗВОДОТ НА БРАКОТ И СИМПТОМИТЕ НА СТРЕС КАЈ
РАЗВЕДЕНИТЕ ЖЕНИ

Хатиџе Исџами..... 849

SOCIETY TODAY: THE CHALLENGE OF HUMAN RIGHTS AND THE
WAY FORWARD

Mirjana Sredojevic..... 859

THE ROLE OF STEREOTYPES IN CREATING SOCIAL DISTANCE
AND SOCIAL INCLUSION IN REPUBLIC OF MACEDONIA

Strashko Stojanovski, Jadranka Denkova..... 877

ANALYSIS OF THE DEVELOPMENT OF THE CONCEPT OF THE
INFORMATION SOCIETY IN RUSSIA

Anastasia Petukhova, Svetlana Krepysheva..... 895

MEDIA AND COMUNICATION 915

WHAT PRINT MEDIA WRITE FOR WORKERS RIGHTS AND
PROBLEMS IN REPUBLIC OF MACEDONIA IN THE PERIOD
1.03.2014-31. 08. 2014

Suzana Dzamtoska-Zdravkovska, Andon Majhosev 917

ABDUCTION OF AN EGYPTIAN AIRCRAFT IN MARCH, 2016:
DISCOURSE IN TRADITIONAL MEDIA AND INFORMATION SITES

Plamen Atanasov 933

INTERPRETATION OF NON-VERBAL SIGNS IN THE INSTANT
INTERNET COMMUNICATION VIA VIBER AND FACEBOOK
MESSENGER

Nataša Jović, Borislav Vukojević, Bojana Miodragović..... 943

TWO-WAY COMMUNICATION IN REGIONAL POLICY: THE
TECHNOLOGY OF SOCIETAL MARKETING.

Daria Shcheglova 961

THE PHENOMENON OF RISING NATIONALISM AND XENOPHOBIA
IN HUNGARY IN THE CONTEXT OF THE 2015/2016 REFUGEE
CRISIS AND ITS REFLECTION IN CROATIAN MEDIA

Nefreteta Zekić Eberhard, Tomislav Levak 967

HOW THE MEDIA IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA REPORT ON
THE ACTIVITIES OF THE PUBLIC PROSECUTION OF RELATED
OFFENSES ARISING FROM THE CONTENT OF THE ILEGAL
INTERCEPRION OF COMMUNICATIONS IN THE PERIOD 1.04.-30.06.
2016

Andon Majhosev, Zlatko Bakev..... 989

HATE SPEECH ON SOCIAL MEDIA IN REPUBLIC OF MACEDONIA

Dejan Marolov, Strashko Stojanovski..... 1009

ПРЕДИЗВИЦИ И МОЖНОСТИ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА
ПОШТЕНСКИТЕ КОМУНИКАЦИИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
Диана Бошковска, Наташа Данилоска, Елизабета Цамбаска,
Александра Лозаноска 1033

КОНФИСКАЦИЈА НА ИМОТ И ИМОТНА КОРИСТ ВО СЛУЧАЈ НА АБОЛИЦИЈА

Олга Кошевалиска

Доцент, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Правен факултет,
olga.gurkova@ugd.edu.mk

Елена Максимова

Асистент докторанд, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Правен факултет,
elena.ivanova@ugd.edu.mk

Апстракт

Актуелноста на одредена тема ја чинат внатрешните превирања на државата. Во екот на последниве случувања со аболицијата и помилувањето кои го разбрануваа и поделија народот, неминовно се наметна и прашањето дали од лицата кои беа аболицирани може да се конфискува имотот и имотната корист од наводно сторените кривични дела, односно да се одземат предметите со кои е извршено кривичното дело или кои настанале од извршување на кривично дело. Паралелно со тоа, размислуваме - кој би бил органот во овој случај, односно кога постапката не е ниту започната за да биде прекината. Иако духот на законот наложува тоа да биде судот пред кој постапката секако би започнала доколку не би постоеле правни пречки, сепак останува да видиме дали оваа техничка двосмисленост би била протолкувана како основа за повикување за ненадлежност на стварно и месно надлежниот суд. Не навлегувајќи во исправноста на одлуките за аболиција, во трудов ќе се обидеме, од кривично правен аспект, а во врска со законски нормираното, да дадеме одговор на прашањата, пренесувајќи го нашиот став.

Клучни зборови: *имот, имотна корист, конфискација, аболиција, предмети*

CONFISCATION OF PROPERTY AND PROPERTY INTEREST IN CASE OF ABOLITION

Abstract

The actuality of particular topic is made by the internal turbulences of the country. In the wake of recent developments with the abolition and pardon that rippled and divided people in the country, inevitably pops out the question whether from the persons who were covered by the abolition property and property interest gained by the alleged criminal acts can be confiscated, or to confiscate the objects used to commit crime or arising from the execution of the crime. Parallel to that, we think - who would be the authority in this case, or in other words - when the procedure is neither started, and yet it's stopped. Although the spirit of the law requires it to be the court where the proceedings would certainly begin if there weren't legal obstacles at first place, it remains to be seen whether this technical ambiguity would be interpreted as a basis for the calling of the incompetence of the local competent court. Putting aside the correctness of decisions to pardon, in this paper we will try, from criminal legal aspect and regarding the law, to answer these questions, reflecting our own attitude.

Keywords: *property, property interest, confiscation, abolition, objects*

Вовед

Во екот на последниве случувања со аболицијата, како актуелно се постави прашањето дали од лицата кои беа аболицирани може да се конфискува имотот и имотната корист од наводно сторените кривични дела односно да се одземат предметите со кои е извршено кривичното дело или кои настанале од извршување на кривично дело. Несомнено е дека е крајно неправично да се задржи она што е стекнато со кривично дело иако самата постапка за кривичен прогон беше запрена со дискутабилен правен акт на аболиција на Претседателот на државата. Дискутабилноста на аболицијата е повеќестрана, не само од аспект на нејзина уставност¹ туку и од аспект на на

¹Претседателот Иванов на 12 април 2016 г. донесе одлука со која помилува 56 лица, поранешни и актуелни функционери и нивни соработници. Оваа одлука предизвика револт кај јавноста и протести. Потоа, Иванов прво делумно ја повлече аболицијата, а потоа и целосно. Уставниот суд на 06.10.2016 донесе

нејзината правна издржаност. Со оглед на фактот дека во време на изработка на овој труд, аболицијата беше повлечена прво делумно а потоа целосно, во истиот ќе се задржиме само на аспектот дали во случај аболицијата да останеше неповлечена, ќе беше можно да се конфискува имотот од оние лица кои што беа аболицирани. Со цел да дадеме целосен приказ на конфискацијата на имот и имотна корист, прво во трудот ќе се обидеме да ја определиме нејзината правна природа чие определување е од круцијална важност за да определиме дали со конфискацијата се казнува или пак со неа само се гарантира дека никој нема да може да го задржи она кое противправно го стекнал. За да бидеме посеопфатни, накратко ќе ги објасниме поимите на конфискација, особено институтот на проширена конфискација, но и на поимот имотна корист. Потоа во трудот ќе се обидеме да ја елаборираме самата постапка за конфискација и тоа како редовната конфискација која е нужен сопатник на редовната кривична постапка, но и постапката за конфискација во случај на правни и фактитчки пречки за водење на кривична постапка против обвинетиот за да на крајот од трудот изведеме заклучок за можноста од конфискација во случај на аболиција.

Тргнувајќи од моралната мотивација на конфискацијата, а тоа е никој да не се збогати преку криминал, теоријата е согласна во сфаќањето дека како имотна корист прибавена со кривично дело треба да се третира секој имотен ефект што преставува противправна добивка за сторителот без оглед дали се состои во зголемување на неговиот имот или во спречување тој да се намали.²

Во врска со одземањето на предмети во случај кога кривичната постапка нема да заврши со пресуда со која обвинетиот се огласува за виновен, согласно ЗКП³ предметите што според Кривичниот законик мора да се одземат, ќе се одземат и кога кривичната постапка нема да заврши со пресуда со која обвинетиот се огласува за виновен. За ова посебно решение донесува органот пред кој се водела постапката во моментот кога постапката е завршена,

одлука Иницијативата за уставноста на помилувањата кои ги донесе претседателот Ѓорѓе Иванов да биде отфрлена и да не се разгледува. Како причина за отфрлањето се наведува тоа што помилувањата се веќе повлечени и спорните одредби веќе не се дел од правниот поредок. Извор: <http://fokus.mk/ustavniot-sud-donese-odluka-za-initsijativata-za-ustavnosta-na-pomiluvanata/> последен пристап 15.10.2016.

²За утврдување на имотната корист види повеќе во: Марјановиќ, Ѓ., Каневчев, М. (2010): Македонско кривично право, општ дел, Просветно дело, Скопје, стр.434.

³Член 529 ст.1 од ЗКП (Закон за кривична постапка, Сл. Весник 115/2010 година).

односно кога е запрена.⁴ Ако ова посебно решение не го донел судот, за жалбата одлучува советот од членот 25 став (5) на ЗКП, на судот што бил надлежен за судење во прв степен.⁵ Заверен препис на одлуката за одземање на предмети ќе се достави до сопственикот на предметите ако сопственикот е познат, кој има право на жалба, поради непостоење на законска основа за одземање на предметите.⁶

Во случај пак на конфискација на имот и имотна корист, имотот и имотната корист прибавени со извршувањето на кривичното дело се утврдуваат во кривична постапка.⁷ Јавниот обвинител е должен во текот на постапката да собира докази и да ги извидува околностите што се од важност за утврдување на имотот и имотната корист и да предлага мерки од членот 202 став 1 од ЗКП.⁸ Ако оштетениот ставил имотноправно барање во однос на

⁴Се поставува прашањето кој би бил органот во овој случај кога постапката не е започната за да биде прекината. Иако духот на законот наложува тоа да биде судот пред кој постапката секако би започнала да не би постоеле правни пречки, сепак останува да видиме дали оваа техничка двосмисленост би била протолкувана како основа за повикување за ненадлежност на стварно и месно надлежниот суд. За повеќе види стварна и месна надлежност чл.24-32 од ЗКП.

⁵Согласно чл.25 ст.5 од ЗКП Првостепените судови, во совет составен од тројца судии, одлучуваат за жалби против одлуките на судијата на претходна постапка и против други решенија кога тоа е определено со овој закон, донесуваат одлуки во прв степен надвор од главната расправа, донесуваат пресуда според одредбите за извршување на странска кривична пресуда утврдени со посебен закон и ставаат предлози во случаите предвидени во овој или во друг закон.

⁶Член. 529 ст.4 од ЗКП.

⁷Член 530 од ЗКП.

⁸Судот може во кое било време во текот на кривичната постапка да донесе, по барање на јавниот обвинител, привремена мерка одземање на имот или предмети кои според Кривичниот законик треба да се одземат, мерка заплenuвање или друга неопходна привремена мерка за да се спречи користењето, отуѓувањето или располагањето со тој имот или предмети. Барањето на јавниот обвинител од содржи: краток опис на кривичното дело и неговиот законски назив, опис на имотот или предметите што потекнуваат од извршување на кривично дело, податоци за лицето што го поседува тој имот или предмети, докази на кои се засновува сомневањето дека имотот, односно предметите, потекнуваат од кривичното дело и причини за веројатноста дека до крајот на кривичната постапка ќе биде особено отежнато или оневозможено одземањето на имотот или предметите. Пред почетокот и во текот на претходната постапка по барањето на јавниот обвинител одлука донесува судијата на претходната постапка, а по подигањето на обвинението судот пред кој ќе се одржи претресот. Судијата на претходната постапка одлучува по барањето на јавниот

враќањето на предметите прибавени со кривично дело, односно во однос на износот што и одговара на вредноста на предметите, имотната корист ќе се утврдува само во оној дел кој не е опфатен со имотноправното барање.

Правната природа на конфискацијата на имот

За разлика од казнено правните санкции што се состојат во посегашето по определени слободи и права на сторителот на делото, конфискацијата на имот и имотна корист и одземањето предмети како посебни казнено правни мерки се правни последици на самото дело, кои не се врзани за примената на

обвинител веднаш, а најдоцна во рок од 12 часа од приемот на барањето. Ако судијата на претходната постапка не го прифати барањето на јавниот обвинител без одлагање ќе побара одлука да донесе советот од членот 25 став (5) од ЗКП. Советот донесува одлука во рок од 24 часа од приемот на барањето. Во решението за изрекување на мерките, судот ќе ја означи вредноста и видот на имотот, односно предметот и времето за кое се одзема. Против решението на судијата на претходната постапка со кое се одредени мерките може да се поднесе жалба во рок од 24 часа. Ако постои опасност од одлагање, правосудната полиција привремено може да одземе имот или предмети, да ги заплени или да преземе други неопходни привремени мерки за да се спречи какво било нивно користење, отуѓување или располагање. За преземените мерки мора веднаш да се информира јавниот обвинител, а преземените мерки мора да бидат одобрени од страна на судијата на претходната постапка во рок од 72 часа од нивното преземање. Доколку судијата на претходната постапка не даде одобрение, преземените мерки ќе се запрат, а привремено одземените имот или предмети веднаш ќе му се вратат на лицето од кое се одземени. Овие мерки може да траат најдолго до завршување на кривичната постапка пред првостепениот суд. Ако мерките се определени во претходната постапка, ќе се укинат по службена должност доколку истражната постапка не започне во рок од три месеци од денот на донесување на решението со кое се определени. Пред истекот на роковите мерките можат да се укинат по службена должност од судот или по барање на јавниот обвинител, односно заинтересираното лице, ако се покаже дека не се потребни или оправдани со оглед на тежината на кривичното дело, имотните прилики на лицето на кое се однесуваат или приликите на лицата кои според закон ова лице е должно да ги издржува и околностите кои укажуваат дека одземањето на имотот или предметите нема да биде оневозможено или особено отежнато до завршување на кривичната постапка. Сите дејствија врз имотот и предметите што се предмет на обезбедување, а кои се преземени по поднесувањето на барањето на Јавниот обвинител, се ништовни.

санкција спрема неговиот сторител.⁹ Конфискацијата на имот и имотна корист од казниво дело, не е казна, затоа што нема ретрибутивна природа, со нејзината примена не се казнува сторителот туку само се лишува од нешто што не му припаѓа. Никој не може да полага права на принос од криминал и никој не може да има право на сопственост или владение врз предмет кој настанал или е употребен за сторување на кривично дело или предмет за кој што постои опасност повторно да биде употребен за сторување на кривично дело. Со овие мерки се отстранува противправната состојба создадена со остварувањето на законското битие на казненото дело врз правниот принцип според кој од неправо (казнено дело) не може да настане право (сопственост или владеење на имот стекнат со извршување на казниво дело).¹⁰ Крајно недопустливо е да се допушти некој да се стекне со имотна корист која потекнува од противправно дејствие во казнено правна смисла, или пак да му се остават продуктите на казненото дело, односно предметите создадени со неговото извршување, затоа што тоа би значело легализирање на создавањето на нови вредности и стекнување права со сторување на казнено дело. Ова се коси со начелата на праведност и справедливост.

Токму посебната правна природа на овие мерки овозможува нивна примена и кога сторителот/те не е/се виновни за стореното казнено дело па според тоа на нив не може да им се изрече казна или друга кривична санкција (дете, непресметливост, заблуда и сл.). Барањето за праведност налага и нивна примена и кога постојат **фактички или правни** пречки за водењето на казнената постапка против сторителот (смрт, имунитет, застареност, амнестија и помилување и сл.). Фактички пречки се оние кои што го исклучуваат водењето на казнената постапка поради тоа што сторителот на казненото дело е недостапен (во бегство) или не постои (умрел, правното лице е ликвидирано итн.). Правни пречки постојат кога сторителот е познат и достапен, но против него не може да се води казнена постапка поради возраст (дете под 14 години), поради тоа што ужива имунитет (меѓународен или домашен), застареност на казненото гонење, амнестија или помилување и други правни пречки. Со оглед на фактот дека конфискацијата го поаѓа секое лице што има каква и да е корист од казненото дело, а не само сторителот, таа корист може да се одземе од тоа лице во законски утврдена постапка, иако не

⁹Камбовски, В. (2011): Коментар на кривичниот законик на РМ, Матица, Скопје, стр.544-564.

¹⁰Витларов, Т. (2014): Конфискација во македонското казнено законодавство, Академија за судии и обвинители, Павел Шатев, Скопје, достапно на <http://www.jpacademy.gov.mk/upload/materijali%202015/Prezentacija%2012.02.2015.pdf> последен пристап на 01.09.2016;

е инволвирано во казненото дело (како соучесник, прикривач, помагач, *post delictum*, итн.¹¹

Ова нивно определување на правната природа е во прилог на нивното изрекување, кое што беше мошне ретко во претходните одредби на законот кога истите беа сместени во мерки на безбедност (одземањето на предмети) а конфискацијата, порано пленување, не бише ниту казна ниту мерка на безбедност.¹² Со Новелата на КЗ од 2004 година, конфискацијата на имот и имотна корист е предвидена како посебна казненоправна мерка што се состои во одземање на непосредната и на посредната имотна корист добиена со казнено дело од сторителот или од трето физичко или правно лице за кое е остварена, или на кое е пренесена (чл.97-100).¹³ Легислативно историски, конфискацијата води потекло од одземањето на предмети.¹⁴

Дефинирање на конфискацијата

Никој не може да ја задржи непосредната и посредната имотна корист прибавена со кривично дело.¹⁵ Имотната корист се конфискува со судската одлука со која е утврдено извршувањето на кривичното дело под условите предвидени со КЗ. Но како што кажавме, предвидено е дека одлука за конфискација судот ќе донесе и во постапка определена со закон и кога од фактички или правни пречки не е можно водење на кривична постапка спрема сторителот на кривичното дело. Под услови определени со ратификуван меѓународен договор, конфискуваниот имот може да биде вратен на друга држава. Последново е последица на ратификување на бројните конвенции за спречување на перење на пари, финансирање на тероризам и сл. наведени во овој труд. Исто така со ратификувањето на бројните меѓународни инструменти кои ја тангираат конфискацијата, нужно беше осовременување на кривичниот законик и во поглед на т.н. институт на *посредна* конфискација

¹¹Камбовски, В.(2011): Коментар на КЗ на РМ, стр. 548.

¹²Види Камбовски, В.(2011): Коментар на КЗ на РМ, стр. 546.

¹³Камбовски, В., Мисоски, Б. (2009): Материјално - правни и процесно - правни аспекти на конфискацијата на имотна корист и на имот, Истражување во рамки на проектот „Реформа на казненото право и почитување на човековите права - подготовки за доследна примена на новиот ЗКП—, Скопје, октомври 2009.

¹⁴За ова види повеќе во Марјановиќ, Ѓ., Каневчев М. (2010): Македонско кривично право, општ дел, Просветно дело, Скопје, стр. 432.

¹⁵Член 97 од КЗ.

и *проширена конфискација*. Оттука, под посредна конфискација се подразбира конфискување на посредната имотна корист што се состои во: 1) имотот во кој е трансформирана или претворена користа прибавена од кривично дело; 2) имотот стекнат од законски извори, доколку користа прибавена од кривично дело е помешана, во целост или делумно, со таквиот имот, до проценетата вредност од помешаната корист прибавена од кривично дело и 3) приходот или друга корист што произлегува од користа прибавена од кривично дело, од имот во кој користа прибавена од кривично дело е трансформирана или претворена или од имот во кој е помешана користа прибавена од кривично дело, до проценетата вредност на помешаната корист прибавена од кривично дело.¹⁶ Додека под проширена конфискација се подразбира конфискување од сторителот на кривично дело сторено во рамките на злосторничко здружение со кое се остварува имотна корист и за кое е пропишана казна затвор од најмалку четири години, како и кривично дело во врска со тероризмот од членовите 313, 394-а, 394-б, 394-в и 419 на овој законик за кое е пропишана казна затвор од пет години или потешка казна или е поврзано со кривичното дело перење пари за кое е пропишана казна затвор од најмалку четири години, ќе се конфискува имотот стекнат во временски период пред осудата што судот го определува според околностите на случајот, но не подолг од пет години пред сторувањето на делото, кога врз основа на сите околности судот основано е уверен дека имотот ги надминува законските приходи на сторителот и потекнува од такво дело. Овој имотот ќе се конфискува и од трети лица за кои е остварен со извршување на кривичното дело како и од членови на семејството на сторителот на кои е пренесен кога е очигледно дека не дале противнадоместок што одговара на неговата вредност или од трети лица ако не докажат дека за предметот или имотот дале противнадоместок што одговара на нивната вредност. Притоа КЗ оперира со поимот судот да е основано уверен, што, всушност, значи дека постои основано сомневање кај судот дека тој имот е добиен со казнено дело и е резултат на криминална активност на сторителот пред донесувањето на пресудата за некое од погоре наведените казнени дела, а потеклото на таквиот имот е должен да го оправда осудениот.¹⁷

¹⁶Член 97-а од КЗ.

¹⁷Камбовски, В., Мисоски, Б. (2009): Материјално - правни и процесно - правни аспекти на конфискацијата на имотна корист и на имот, Истражување во рамки на проектот „Реформа на казненото право и почитување на човековите права - подготовки за доследна примена на новиот ЗКП—, Скопје, октомври 2009, Стр.20.

Стразбуриката конвенција,¹⁸ ја дефинира конфискацијата како казна или мерка изречена од страна на судот по спроведена постапка за извршено кривично дело, што се состои во одземање на имот. Оваа Конвенција го дефинира и поимот на принос од казнено дело. Под овој поим се подразбира секоја имотна корист прибавена со казниво дело. Под поимот на имот, пак се подразбира имот од било кој вид, подвижен и недвижен, како и правни акти и документи кој се доказ за носителот или правото на имот. *Конвенцијата од Палермо*,¹⁹ го заокружува концептот на конфискација кој се однесува на: приноси од криминал или имот во вредност која кореспондира со таквите приноси, друга сопственост во која се трансформира или претворени, делумно или целосно, приносите од криминал, како и легално стекнат имот во делот во кој се помешани приходите од криминал со таквата сопственост.²⁰ Со ратификувањето на овие Конвенции, Македонија се обврза во своето законодавство да им го даде соодветното место на конфискацијата и одземањето на предмети и истото да го „дополни“ со нови одредби и инкриминации, но и закони кои го спречуваат противправното стекнување на имотна корист. Во оваа смисла беше донесен и Закон за спречување на перење на пари и други приноси од кривични дела и тероризам и се конституира

¹⁸Конвенцијата на Советот на Европа за перење, потрага, привремено одземање и конфискација на приходи стекнати со казнено дело од 1990 – Стразбушка Конвенција, види во: Книга за спречување на перење на пари, Управа за финансиско разузнавање, стр.138 достапна на www.ufr.gov.mk/files/docs/KNIGA_mak.pdf

¹⁹Конвенцијата на ОН против транснационалниот организиран криминал од 2000 година, ратификувана во Македонија со Закон за ратификација на Конвенцијата на Обединетите нации против транснационалниот организиран криминал, Протоколот за превенција, спречување и казнување за трговија со лица, особено жени и деца, со кој се дополнува Конвенцијата на Обединетите нации против транснационалниот организиран криминал и Протоколот против криумчарењето на мигранти по копнен, воден или воздушен пат, со кој се дополнува Конвенцијата на Обединетите нации против транснационалниот организиран криминал, Сл. Весник на РМ бр. 70/2004 од 08.10.2004 година.

²⁰На ефикасна примена на конфискацијата обврзуваат и Конвенција на Обединетите нации против незаконитиот промет на опојни дроги и психотропни супстанции (Виенска конвенција) од 1988 година, Меѓународна конвенција за спречување на финансирањето на тероризмот, Конвенцијата на СЕ за перење , потрага, замрзнување и конфискација на приноси од криминал и финансирање на тероризам од 2005 година, Директива на Советот од 10 јуни, 1991 година за спречување на употребата на финансискиот систем за целта на перење пари (91/308/ЕЕЗ), Директива 2001/97/ЕЗ на Европскиот Парламент и на Советот од 4 декември, 2001 година и др.

посебно тело за управување со конфискуван имот и одземени предмети.²¹ Особено важна е да ја споменеме и одредбата од чл.359 – а од КЗ. Оваа инкриминација се потпира врз Законот за спречување на корупцијата, кој ја прецизира должноста на службените лица да ја пријавуваат својата имотна состојба и сите нејзини позначајни зголемувања во текот на вршењето на нивната служба. Првиот облик на ова дело се состои во давање лажни податоци за сопствените приходи, додека вториот во прикривање на вистинските извори и, според новата формулација, во недавање на разумно објаснување дека имотот е легално добиен од страна на службено лице или од одговорно лице во јавно претпријатие или установа, кога ќе се утврди дека за време на вршењето на функцијата тоа лице добило имот кој е несразмерен со неговите законски приходи. Покрај казната (затвор од шест месеци до пет години и парична казна, ст.1), уредено е имотот кој во голема мера ги надминува приходите кои ги остварува сторителот законски да се конфискува од сторителот или трето лице, ако тоа не може да докаже дека за пренесениот имот дало соодветна противвредност.²² Со оваа интервенција е законски прецизно определено неправото на делото и законските елементи на неговото битие. Кај првиот облик неправото на делото паѓа на дејството што се состои во давање лажни податоци за приходите на сторителот. Со овие измени се предвидува посебно дејство на пропуштање, што претставува повреда на законските одредби што го обврзуваат сторителот на определено сторување: тоа се императивните норми на Законот за спречување на корупцијата, според кои носителите на јавни функции се должни да ги сторат своите приходи и имотна состојба транспарентни. Одредбите од овој закон ја засноваат

²¹Агенција за управување со одземен имот <http://www.odzemenimot.gov.mk/>
Надлежности: Надлежности на Агенцијата согласно Законот за управување со конфискуван имот, имотна корист и одземени предмети: Агенцијата управува, менаџира со конфискуваниот имот, имотна корист и одземените предмети во кривична и прекршочна постапка; постапува со одземениот имот согласно со начелото на добар домаќин и добар стопанственик и ги презема сите мерки за чување и одржување на привремено одземениот движен и недвижен имот; го чува и складира одземениот имот, врши процена на неговата пазарна вредност, води евиденција на целокупниот одземен имот; спроведува постапка за продажба на одземениот движен и недвижен имот по пат на електронско јавно наддавање и средствата добиени од продажбата ги уплаќа во Буџетот на Република Македонија итн.

²²Камбовски, В., Мисоски, Б. (2009): Материјално - правни и процесно - правни аспекти на конфискацијата на имотна корист и на имот, Истражување во рамки на проектот „Реформа на казненото право и почитување на човековите права - подготовки за доследна примена на новиот ЗКП—, Скопје, октомври 2009, стр.20

соборливата правна претпоставка (*praesumptio iuris*), според која кога ќе се појави основано сомневање дека тој што располага со државен капитал добил несразмерен имот, должен е да го објасни и оправда неговото потекло. Оваа инкриминација има смисла, според тоа, само ако се надоврзе на со споменатиов закон востановените законски должности на службените лица да ја извршуваат својата функција законито, совесно, без конфликт на интереси и да ја пријавуваат својата имотна состојба и секоја нејзина поголема измена во текот на вршењето на функцијата. И префрлањето на товарот на одговорноста врз сторителот, кој е должен да дава такво разумно објаснување, е оправдано со неговата претпоставена одговорност за совесно и законито, некоруптивно располагање со државниот капитал.²³

Начин на конфискација е концизно определен во КЗ и ЗКП. Во оваа смисла, од сторителот ќе се конфискува непосредната и посредната имотна корист прибавена со кривичното дело што се состои во пари, движни или недвижни предмети од вредност, како и секоја друга сопственост, имот или актива, материјални или нематеријални права, а ако нивната конфискација не е можна од сторителот ќе се конфискува друг имот што одговара на вредноста на прибавената корист. Непосредната и посредната имотна корист се конфискува и од трети лица за кои е остварена со извршување на кривичното дело односно имотната корист се конфискува и од членови на семејството на сторителот на кои е пренесена ако е очигледно дека не дале надоместок што одговара на вредноста на прибавената имотна корист или од трети лица ако не докажат дека за предметот или имотот дале противнадоместок што одговара на вредноста на прибавената имотна корист. Предметите што се прогласени за културно наследство и природни реткости, како и оние за кои оштетениот е лично врзан, се конфискуваат од трети лица, без оглед на тоа дали истите им биле пренесени со соодветен надомест. Конфискуваното му се враќа на оштетениот, а ако нема оштетен, станува сопственост на државата. Ако на оштетениот во кривичната постапка му е досудено имотно-правно барање, судот ќе изрече конфискација на имотната корист доколку тоа го преминува износот на ова барање.²⁴ За конфискацијата на имот и имотна корист прибавени со кривично дело на правно лице соодветно се применуваат одредбите од членовите 97 до 100 од КЗ.²⁵ Ако од правното лице не може да

²³Камбовски, В., Мисоски, Б. (2009): Материјално - правни и процесно - правни аспекти на конфискацијата на имотна корист и на имот, Истражување во рамки на проектот „Реформа на казненото право и почитување на човековите права - подготовки за доследна примена на новиот ЗКП—, Скопје, октомври 2009.

²⁴Член 98 од КЗ.

²⁵Член 96 – к од КЗ.

се конфискува имот или имотна корист поради тоа што престанало да постои пред извршување на конфискацијата, правниот следбеник односно следбеници, а ако не постојат правни следбеници, основачот или основачите на правното лице, односно акционерите или содружниците кај трговското друштво во случаите утврдени со закон, солидарно ќе се обврзат да платат паричен износ што одговара на прибавената имотна корист.

Постапка за конфискација на имот и имотна корист прибавена со кривично дело

При конфискација на имот и имотна корист прибавена со кривично дело, лицето врз кое е пренесена имотна корист, како и претставникот на правното лице ќе се повикаат заради испитување во претходната постапка и на главната расправа. Во поканата ќе се предупредат дека постапката ќе се спроведе и без нивно присуство. Претставникот на правното лице ќе се испита на главната расправа по обвинетиот. На ист начин ќе се постапи во однос и на лицето врз кое е пренесена имотната корист, ако не е повикано како сведок. Лицето врз кое е пренесена имотната корист, како и претставникот на правното лице се овластени во врска со утврдувањето на имотната корист да предлагаат докази и по овластување на претседателот на советот да им поставуваат прашања на обвинетиот, на сведоците и вештаците. Исклучувањето на јавноста на главната расправа не се однесува на лицето врз кое се пренесени имотот и имотната корист и на претставникот на правното лице. Кога во текот на главната расправа ќе се утврди дека постојат услови за примена на мерката конфискација на имот и имотна корист, јавниот обвинител ќе предложи главната расправа да се прекине и да се повика лицето врз кое се пренесени имотот и имотната корист, како и претставникот на правното лице.²⁶ За да се утврди висината на износот на имотот и имотната корист, јавниот обвинител во прибирањето на потребните докази за утврдување на висината на износот на имотот и имотната корист прибавени со кривично дело, може да побара потребни известувања од други државни органи, финансиски институции и други правни лица и граѓани кои се должни *без одлагање* истите да ги достават.²⁷ Кога постои сомневање дека имотот се наоѓа во странство, судот е должен да распише меѓународна потерница или објава.

Судот ќе изрече мерка проширена конфискација под услови пропишани во Кривичниот законик, ако обвинетиот во рок од една година *од денот на*

²⁶Чл.531 од ЗКП.

²⁷Чл.532 од ЗКП.

започнување на главната расправа не може да докаже дека имотот или имотната корист се законски стекнати.²⁸ Ако во рок пократок од една година, судот донесе првостепена пресуда за кривичното дело, кога постојат законски услови за изрекување на мерката проширена конфискација, судот таа мерка ќе ја изрече со дополнителна пресуда против која е дозволена жалба согласно со одредбите на ЗКП. Во ЗКП исто така е предвидено и изрекување мерка проширена конфискација спрема трето лице. Имено, судот со решение ќе изрече мерка проширена конфискација под услови пропишани во Кривичниот законик и спрема трето лице ако во рок од две години од денот на започнувањето на посебната постапка за конфискација не докаже дека за имотот или имотната корист дал противнадомест што одговара на нивната вредност. Постапката за изрекување мерка проширена конфискација се води по предлог на јавниот обвинител а против ова решение на судот лицето има право на жалба до непосредно повисокиот суд во рок од осум дена.²⁹

Кога се исполнети условите за конфискација или проширена конфискација на имот и имотна корист, судот по предлог на јавниот обвинител може да нареди привремени мерки на обезбедување утврдени со членот 194 од ЗКП.³⁰ Овие мерки судот може да ги одреди спрема трети лица за кои постои сомневање дека врз нив се пренесени имот и имотна корист прибавени со кривично дело без соодветен надоместок. Против решението со кое судот одредува привремени мерки на обезбедување, може да се изјави жалба во рок од осум дена за што одлучува непосредно повисокиот суд во рок од осум дена.

Конфискација на имотна корист судот може да изрече во пресудата со која обвинетиот се огласува **за виновен, во решението за судска опомена или во решението за примена на воспитна мерка, како и решението со кое се изрекува мерката на безбедност.** Во изреката на пресудата или на решението судот ќе наведе кој имот или предмет, односно паричен износ се конфискува. Заверен препис на пресудата, односно на решението му се доставува и на лицето врз кое е пренесена имотната корист, како и на претставникот на правното лице, ако судот изрекол конфискација на имотот и имотната корист од тоа лице, односно од правното лице.³¹

Да потенцираме дека обвинетиот не е должен да го докажува легалното потекло на имотот за кој постои основано сомневање дека е криминален принос од тоа дело, а должноста за докажување на основите на сомневање

²⁸Став 1 од чл.533.

²⁹Член 534 од ЗКП.

³⁰Член 535 од ЗКП.

³¹Член 536 од ЗКП.

дека се работи за криминален принос паѓа врз оној кој го тврди тоа, односно врз тужителот. Но, кога се работи за конфискација на имот пренесен врз трети лица, создадена е законска претпоставка врз основаното сомневање дека таквиот имот има незаконско потекло, што за третите лица значи должност за докажување дека за пренесениот имот е дадена соодветна противвредност.³²

Конфискацијата на имот и имотна корист се извршува во рок од 30 дена по правосилноста на пресудата. Налогот за извршување го издава судот што ја донел првостепената пресуда. Извршувањето се спроведува над имотот и имотната корист определени со судската одлука, а ако тоа делумно или целосно не е можно, извршувањето се спроведува од преостанатиот имот на лицето на кое му е изречена таквата мерка. Приговор на извршноста *не е дозволен*, а присилното извршување ќе се запре само ако лицето доброволно го врати имотот или ја плати висината на имотната корист на сметката на судот. Банките и другите финансиски институции каде што е сметката врз која се извршува оваа мерка, се должни да ја извршат *без никакво одлагање* и да спречат евентуално пренесување или финансиски трансакции.³³ Правните дела склучени по извршувањето на кривичното дело, а со намера да се намали вредноста на имотот што е предмет на конфискација, се неважечки.

Во однос на застареноста на извршувањето на конфискацијата на имотот и одземањето на предметите, согласно член 110 ст.5 од КЗ, извршувањето на посебните мерки на конфискација на имот и одземање на предмети *не застарува*. Ова решение е и најсоодветно и е резултат на самата цел на конфискацијата – никој да не може да го легализира она што незаконски го стекнал, без оглед на времето кое поминало од денот на степенувањето на противправната имотна корист.

Посебна постапка за конфискација на имот и имотна корист и одземање на предмети

Кога постојат фактички или правни пречки за водење на кривична постапка против сторител на кривично дело, судот по предлог на јавниот обвинител ќе спроведе посебна постапка за конфискација на имот и имотна корист и одземање на предмети, ако се исполнети условите од Кривичниот

³²Камбовски, В., Мисоски, Б. (2009): Материјално - правни и процесно - правни аспекти на конфискацијата на имотна корист и на имот, Истражување во рамки на проектот „Реформа на казненото право и почитување на човековите права - подготовки за доследна примена на новиот ЗКП—, Скопје, октомври 2009.

³³Член 541 ст.1-4 од ЗКП.

законик. Во оваа постапката на предлог на јавниот обвинител, ќе се изведат потребните докази. Судот со решение ќе изрече мерка конфискација на имот и имотна корист и одземање на предмети *ако се докаже* дека се работи за имот или имотна корист стекнати со кривично дело или за предмети кои се употребени или настанале со извршување на кривично дело или треба да се одземат според одредбите на Кривичниот законик.³⁴

Против ова решение лицето од кое се конфискува имотот или имотната корист или се одземаат предмети има право на жалба до непосредно повисокиот суд во рок од осум дена.

Краток статистички преглед за примената на конфискација на имот и имотна корист и одземање на предмети во праксата на РМ

Доколку ја апстрахираме конфискацијата како мерка од последниве случувања за да ја согледаме непристрасно нејзината примена, слободно можеме да заклучиме дека нејзината примена е крајно маргинализирана.

Во оваа смисла, статистиката бележи крајно незначителна примена на оваа мерка во судската практика. За разлика од вкупниот број осудени, кој е во константен пораст, бројот на изречени мерки константно опаѓа, или се наоѓа на мошне ниско ниво.

Така, на пример, доколку се согледаат податоците само за неколку години може да се констатира дека во 2001 година оваа мерка е изречена само во 103 случаи на осуди за кражба и тешка кражба, 2 мерки се изречени за недозволена трговија, а 2 врз основа на посебни казнени закони; во периодот од 2002 до 2004 година меркава е изречена само за дела на кражба и за тешка кражба. Во едно друго истражување спроведено од страна на Колиацијата сите за правично судење, од мониторираните предмети во периодот 2008-2009 година пред основните судови во Република Македонија од вкупно 278 осудени лица за кривичните дела злоупотреба при вршење на службена должност и овластување и перење пари, само кон 6 од нив била изречена мерката конфискација на имот.

³⁴Член 540 ст.1 и 2 од ЗКП.

Со други зборови, таа очигледно се изрекува само во исклучителни случаи или само кога е поднесено барање од оштетениот за реституција или надоместување на штетата.³⁵

Заклучни согледувања

Од погоре изнесеното можеме слободно да констатираме дека кривичното законодавство е јасно и прецизно – без разлика дали постојат правни или фактички пречки – конфискацијата може да се спроведе во посебна без оглед на времето кое поминало од денот на стекнувањето на противправната имотна корист.

Во духот на праведноста и справедливоста како основни постулати на целокупното кривично право, поврзани и со неопходната потреба од почитување и на легитимноста како стожерно начело, неразумно е пропуштањето на стекнување со имотна корист добиена преку реализирање на противправни дејанија или во најмала мера задржување на приносите од сторено казнено дело како и предметите кои би се добиле со негово извршување. Преку креирањето на клима на провлекување на вакви поведенија значи дека сме ги дозволиле како легални создавањата на нови вредности и права преку вршење на криминалитет, особено таков кој потекнува од противправното располагање со државниот капитал, а е нешто кое мора да избилува со верба кај народот кој и првенствено го овозможил тоа.

Од друга страна во пракса, наидуваме на крајно не применување на овој институт. Причините за неприменување на мерката конфискација се наоѓаат во, од прво, недоволно конзистентните законски решенија, а второ и во избегнувањето на судовите да се впуштаат во постапката на утврдување на имотната корист поради слабата подготовка на тој дел од обвиненијата. Понатаму треба да се потенцира правната природа на конфискацијата односно да се прифати становиштето дека таа не преставува казна! Таа е правична мерка на одземање имот што претставува криминален принос, заснована врз правниот принцип дека од неправо не може да настане право, и може да се

³⁵Камбовски, В., Мисоски, Б. (2009): Материјално - правни и процесно - правни аспекти на конфискацијата на имотна корист и на имот, Истражување во рамки на проектот „Реформа на казненото право и почитување на човековите права - подготовки за доследна примена на новиот ЗКП—, Скопје, октомври 2009.

примени и кон трето лице, кое треба да ги има сите правни гаранции ако постапувало *bona fide*.

Сепак на крај го поставуваме прашањето, дали примената на оваа одредба ќе беше невозможна во услови на неповлечена аболиција? Несомнено тешко е да се утврди противправно стекнатата имотна корист во случај кога кривичната постапка е прекината поради аболиција. Ова значи дека и лицето од кое треба да се конфискува не е огласено за виновно, постапка не е водена така што не може да се знае што се е противправно стекнато, посебно кога судот е очигледно пристрасен кон обвинетата странка. Дотолку повеќе ќе беше тешко да се утврди и имотната корист префрлена на трето лице без соодветен надомест што значи дека за противправно стекнатиот имот би оспорувал до недоглед основот за пренос на имотот како и вината на лицето кое ја пренело користа.

Користена литература:

- Витларов, Т. (2014): Конфискација во македонското казнено законодавство, Академија за судии и обвинители, Павел Шатев, Скопје,
- Камбовски, В. (2011): Коментар на кривичниот законик на РМ, Матица, Скопје,
- Камбовски, В.(2011): Коментар на КЗ на РМ,
- Камбовски, В., Мисоски, Б. (2009): Материјално - правни и процесно - правни аспекти на конфискацијата на имотна корист и на имот, Истражување во рамки на проектот „Реформа на казненото право и почитување на човековите права - подготовки за доследна примена на новиот ЗКП—, Скопје, октомври 2009.
- Книга за спречување на перење на пари, Управа за финансиско разузнавање, стр.138
- Марјановиќ, Ѓ., Каневчев, М. (2010): Македонско кривично право, општ дел, Просветно дело, Скопје,
- Закон за изменување и дополнување на Законот за управување со конфискуван имот, имотна корист и одземени предмети во кривична и

прекршочна постапка, Службен весник на РМ бр. 148 од 31.08.2015 година, бр. 97/15 од 12.06.2015 година, бр. 160/14 од 31.10.2014 година, бр. 43/14 од 04.03.2014 година, бр. 187 од 30.12.2013 година;

Закон за кривична постапка, Сл. Весник 115/2010 година

Закон за управување со одземен имот, имотна корист и одземени предмети во кривична и прекршочна постапка (консолидиран текст);

Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за постапување со одземен имот (Сл. Весник на РМ 141 од 24.09.2014);

Конвенција на Обединетите нации против незаконитиот промет на опојни дроги и психотропни супстанции (Виенска конвенција) од 1988 година;

Конвенцијата на ОН против транснационалниот организиран криминал од 2000 година, ратификувана во Македонија со Закон за ратификација на Конвенцијата на Обединетите нации против транснационалниот организиран криминал, Протоколот за превенција, спречување и казнување за трговија со лица, особено жени и деца, со кој се дополнува Конвенцијата на Обединетите нации против транснационалниот организиран криминал и Протоколот против криумчарењето на мигранти по копнен, воден или воздушен пат, со кој се дополнува Конвенцијата на Обединетите нации против транснационалниот организиран криминал, Сл. Весник на РМ бр. 70/2004 од 08.10.2004 година;

Конвенцијата на СЕ за перење, потрага, замрзнување и конфискација на приноси од криминал и финансирање на тероризам од 2005 година;

Конвенцијата на Советот на Европа за перење, потрага, привремено одземање и конфискација на приходи стекнати со казнено дело од 1990 – Стразбуршка Конвенција

Меѓународна конвенција за спречување на финансирањето на тероризмот;

Директива 2001/97/ЕЗ на Европскиот Парламент и на Советот од 4 декември, 2001 година;

Директива на Советот од 10 јуни, 1991 година за спречување на употребата на финансискиот систем за целта на перење пари (91/308/ЕЕЗ);

Интернет страници:

<http://fokus.mk/ustavniot-sud-donese-odluka-za-initsijativata-za-ustavnosta-na-pomiluvanata/>

<http://www.jpacademy.gov.mk/upload/materijali%202015/Prezentacija%2012.02.2015.pdf>

<http://www.odzemenimot.gov.mk/>

www.ufr.gov.mk/files/docs/KNIGA_mak.pdf